

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2010. május 25.

ESZPERANTÓ NYELV

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

**OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM**

**Általános útmutató az
I. Olvasott szöveg értése; II. Nyelvhelyesség; III. Hallott szöveg értése
vizsgarészekhez**

1. Jó megoldásként csak a Javítási-értékelési útmutatóban megadott megoldások fogadhatók el.
2. Minden jó megoldás 1 pontot ér.
3. Ha a vizsgázó egy kérdésre több választ ad, akkor sem adható pont, ha a jó válasz is köztük van.
4. Fél pont és többletpont nem adható.
5. A feladatok után található szürke mező szolgál a pontozásra: a helyes megoldást jelölje egyessel, a helytelenül nullával, amennyiben nincs válasz, a négyzetet hagyja üresen; írja be azt is, hogy mennyi pontot ért el összesen a vizsgázó abban a feladatban!
Például:

1.	2.	3.	4.	5.	Max.	Elért
1	0	1		1	5	3

A példában az 1., 3. és 5. kérdésre helyes a válasz, a 2.-ra adott nem fogadható el, a 4.-re pedig nem válaszolt a vizsgázó; összesen 3 pontot ért el ebben a feladatban.

6. Az írásbeli vizsga egyes vizsgarészeiben elért pontszámok összesítésére használja a feladatlapok utolsó oldalán található táblázatot!
7. Az egyes vizsgarészekben a kérdések száma nem mindig egyezik meg a vizsgapontok számával, ezért helyenként átszámításra van szükség. A vizsgapontok kiszámításához használja a Javítási-értékelési útmutató táblázatait!

I. Olvasott szöveg értése

Általános útmutató

A feladatokat kizárólag tartalmi szempontok alapján értékeljük, azaz a nyelvtani és a helyesírási hibákat csak akkor vesszük figyelembe, ha azok a válasz megértését akadályozzák.

Az elérhető maximális vizsgapont: 30.

Az elérhető maximális feladatpont: 25.

A feladatpontok vizsgapontokká való átalakítása az alábbi táblázat szerint történik:

Feladatpont	Vizsgapont
25	30
24	29
23	28
22	27
21	26
20	24
19	23
18	22
17	21
16	19
15	18
14	17

Feladatpont	Vizsgapont
13	16
12	14
11	13
10	12
9	11
8	9
7	8
6	7
5	6
4	4
3	3
2	2
1	1

Részletes útmutató**1. feladat**

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
f	c	g	d	b	e	h

2. feladat

	V	F
8. Lia nevo estis malsana, kaj lia frato bezonis monon.	X	
9. La frato havis malfacilaĵojn kiel vendisto de pentraĵoj.	X	
10. <i>Vincent</i> koleris al sia frato, ĉar tiu ne helpis lin.		X
11. Reveninte hejmen, <i>Vincent van Gogh</i> pentris bildon dum tri tagoj.	X	
12. Li pentris rande de la vilaĝo <i>Auvers</i> kiam oni pafis lin.		X
13. Malgraŭ la vundo li sukcesis reiri al la gastejo.	X	
14. La patrino de la gastejestro rimarkis, ke li suferas.	X	
15. <i>Vincent van Gogh</i> petis la gastejestron, ke li informu sian fraton.		X
16. La kuracistoj malpermesis al li fumi.		X
17. Li vivis pli ol unu tagon post la vundiĝo.	X	
18. <i>Vincent</i> kredis, ke oni pagos pli por liaj bildoj se li mortos.	X	
19. La katolika pastro ne volis entombigi lin, tial lia tombo troviĝas ĉe la tritikaj kampoj.		X

3. feladat

20.	21.	22.	23.	24.	25.
b	b	c	a	b	c

II. Nyelvhelyesség**Általános útmutató**

Az elérhető maximális vizsgapont: 30.

Az elérhető maximális feladatpont: 39.

A feladatpontok vizsgapontokká való átalakítása az alábbi táblázat szerint történik:

Feladatpont	Vizsgapont	Feladatpont	Vizsgapont
39	30	20	15
38	30	19	14
37	29	18	13
36	28	17	13
35	27	16	12
34	26	15	11
33	25	14	10
32	24	13	10
31	23	12	9
30	22	11	8
29	21	10	7
28	20	9	7
27	20	8	6
26	19	7	5
25	18	6	5
24	17	5	4
23	17	4	4
22	16	3	3
21	15	2	2
		1	1

Részletes útmutató**1. feladat**

1. op	8. ar
2. ist	9. ad
3. ig	10. fi
4. an	11. mis
5. il	12. aĉ (aĵ)
6. pra	13. ind
7. mal	14. eg (et)

2. feladat

15-16. ...pro...	»	...b)...	19-20. ...por...	»	...d)...
	»	...g) ...		»	...j)...
17-18. ...pri...	»	...c)...	21-22. ...per...	»	...e)...
	»	...h)...		»	...f)...

Megjegyzés: ha a vizsgázó más elöljárót ír be, és az az általa jelölt mondatokban nyelvtanilag helyes, megkapja az 1-1 pontot. Amennyiben az elöljárószó csak az egyik mondatban helyes, egy pontot kap, ha egyik mondatban sem helyes, nem kap pontot. Akkor sem kap pontot, ha csak az elöljárót írja be mondatmegjelölés nélkül. Az elöljárók itemek szerinti sorrendje természetesen más is lehet.

3. feladat

23.	24.	25.	26.	27.	28.
F	D	C	E	B	G

4. feladat

- 29. elmariĝantaj / intaj
- 30. loĝataj
- 31. loĝantoj
- 32. estingiĝintaj
- 33. spruĉantaj
- 34. banadinte / ante
- 35. perditan
- 36. Ridetanta
- 37. florantaj
- 38. invitantaj
- 39. karesata

III. Hallott szöveg értése**Általános útmutató**

A feladatokat kizárólag tartalmi szempontok alapján értékeljük, azaz a nyelvtani és a helyesírási hibákat csak akkor vesszük figyelembe, ha azok a válasz megértését akadályozzák.

Helyesírási és nyelvhelyességi hibáért nem vonunk le pontot.

Az elérhető maximális vizsgapont: 30.

Az elérhető maximális feladatpont: 20.

A feladatpontok vizsgapontokká való átalakítása az alábbi táblázat szerint történik:

Feladatpont	Vizsgapont	Feladatpont	Vizsgapont
20	30	10	13
19	29	9	11
18	28	8	9
17	27	7	7
16	25	6	6
15	23	5	5
14	21	4	4
13	19	3	3
12	17	2	2
11	15	1	1

Részletes útmutató**1. feladat**

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
c	a	b	c	b	a	b	c	b	c	a

Az elhangzott szöveg:

Strangulo en la naturo

Algimantas Arcimavičius jam de kelkdekoj da jaroj vivas ne en sia komforta loĝejo en la urbo *Kaunas*, sed en primitiva, ligna, arbofolia dometo, kiun li mem konstruis en arbara profundo. Lia dometo dum malvarma jarsezono estas simpla subtera bunkro, kaj somere io simila al grandega birda nesto inter pinarboj. Por atingi ĝin necesas grimpi ĉirkaŭ 20 aŭ 30 metrojn inter arbobranĉoj.

Kiu legis libron pri Tarzano, povus konstati, ke la vivo de *Algimantas* multe similas al ĝi. Antaŭ multaj jaroj la viro vivis kaj laboris kiel kudristo en la urbo *Kaunas*. Sed la urba vivo ne plaĉis al li. Ankoraŭ vivante tie li ofte emis kunpreni dorsosakon kaj vagadi en la naturo. Unufoje partopreninte piedmarŝon en la nacia parko apud *Ignalina* li estis kvazaŭ kaptita en la sinon de la naturo kaj finfine decidis forlasi la urbon.

La apero de strangulo en la arbaro aspektis ege suspektinda por la apudvilaĝaj loĝantoj. Komence ili opiniis, ke li estas aŭ senhejmulo aŭ drogulo, lokaj drinkuloj eĉ provis serĉi kompanion ĉe li. Se io malbona okazis en la apudaj vilaĝoj, ĉiuj tuj suspektis pri tio la

novveninton. La litova Tarzano eĉ memoras, ke plurfoje li estis kaptita de la polico kiel suspektato pri ŝteloj aŭ murdoj.

Tamen la viro de la naturo eĉ ne intencis forlasi la arbaron. Li plene ekŝatis sian vivmanieron. Ankaŭ la bestoj ekŝatis lin. Iam sciuro kaj mustelo eĉ nestis en lia domo surpinte de la pinoj. Alko tiel amikiĝis, ke sufiĉis nur iom ekkrii kaj ĝi tuj estis ĉe li. *Algimantas* havis eĉ selon kaj povis rajdi sur la alko kiel sur ĉevalo. Poste iu ĉasisto mortigis la beston. Nun la amikecon de la viro kaj de la besto memorigas nur ostoj, kiujn *Algimantas* lasis por la memoro.

Tarzano estas ankaŭ fotisto kaj vivante en la arbaro li povis plene sin dediĉi enkadrigi la naturon. En sia natura ĉirkaŭaĵo li eĉ havis fotogalerion kaj en sia bunkro – fotolaboratorion, kies elektrokurenton liveris akumulatoro.

Vivante en la naturo *Algimantas* lernis vivi vegetare. Liaj ĉefaj manĝaĵoj fariĝis nuksoj, folioj de diversaj arboj, plantoj kaj lia plej ŝatata trinkaĵo estis teo el pomarbaj petaloj. „Mi ne bezonas viandon, ĉar ĉiujn necesajn mineralojn kaj vitaminojn mi ĉerpas el la naturo”, asertas li.

Ofte apud Tarzano estis virinoj. Tamen ili ne povis longe elteni en tiaj kondiĉoj kaj forkuris. En la apuda arbaro je dek metroj alte inter la arboj staras „diskutsalono” kaj ĵus finita dormejo pendas je 20 metroj. Kiam venas gastoj *Algimantas* vestiĝas per sia tarzana kostumo.

Kiel 45-jarulo *Algimantas* sentis dorsdolorojn. De kiam li ekvivis en la naturo, tiam li forgesis siajn malsanojn. Nun la viro aspektas dekkelk-jarojn pli juna. La litova 62-jarulo asertas, ke li entute malkutimiĝis vivi en brua urbo kaj precipe valorigas liberecon, kiun li trovis en la arbaro.

(Laŭ Laimius STRAŽNICKAS, www.monato.net, 2005-05-13)

2. feladat

12. Li ŝatus financi per ĝi novan edukprogramon en mezlernejoj/Eŭropo.
13. Temas pri programo de edukado por eŭropa konscio.
14. Laŭ la planoj la gelernantoj havos 80 studhorojn dum unu lernoĵaro.
15. Ili devige pasigos 7 tagojn kun gelernantoj de alia lando.
16. Por kompreni unu la alian, ili lernos Esperanton.
17. Ili lernos pri ĉiuj 26 aliaj membro-ŝtatoj de la Eŭropa Unio.
18. La nomon de la Esperanto-urbo *Herzberg* mencias la intervjuito kiel ekzemplon por la postaj celoj.
19. Sinjoro *Pavliha* ne parolas Esperante / en Esperanto, sed
20. li planas baldaŭ eklerni ĝin.

Megjegyzés: hasonló, a szöveggel összeegyeztethető megoldások is elfogadhatók.

Az elhangzott szöveg:

Ĵurnalisto: Estimata sinjoro vicprezidanto, vi petis, ke en 2008, kiam Slovenio prezidos la Konsilion de la Eŭropa Unio, la slovena registaro proponu al la Eŭropa Komisiono enkonduki novan fondaĵon por financi en mezlernejoj edukadon por eŭropa konscio, kiu enhavus ankaŭ instruadon de Esperanto. Ĉu vi opinias, ke Esperanto povus esti bona rimedo por pli forta kaj ampleksa kunlaboro inter gejunuloj de Eŭropo?

Pavliha: Jes, mi efektive sendis al la registaro la iniciaton, en kiu la centran rolon havas Esperanto, kaj mi kore esperas, ke ĝi trovos fekundan terenon.

Ĵurnalisto: Bonvolu priskribi la iniciaton pli detale.

Pavliha: Edukado por eŭropa konscio konsistus el 80 lernejoj (du horoj semajne) kaj enhavus ankaŭ devigan sep-tagan renkontiĝon kun simila junulara grupo el alia ŝtato, en kiu oni lernas laŭ la sama programo.

La enhavo de la programo estas la sekva: 26 horoj (po unu horo por ĉiu EU-ŝtato, krom la propra) pri kulturo kaj historio kaj kontribuo de la ŝtatoj al Eŭropa Unio, 38 horoj da lernado de Esperanto, 6 horoj pri eŭropaj valoroj kaj identeco, 6 horoj pri diskriminacio kaj la batalo kontraŭ ĝi, kaj 4 horoj pri la strukturo kaj organizado de EU. Fine de la edukprogramo la gejunuloj vizitus samaĝulojn en eksterlando, kiuj edukiĝis per la sama programo.

Posta celo estas iom post iom pligrandigi la nombron de urboj, en kiuj almenaŭ unu lernejo efektivas tian edukadon, stimuli praktikan kunlaboradon de gejunuloj kaj fortigi la eŭropan konscion. Oni povus realigi reton de Esperanto-urboj (kiel ekzemple *Herzberg* en Germanio).

Ĵurnalisto: Kiam vi ekinteresiĝis pri Esperanto kiel ebleco por internaciaj rilatoj, kaj ĉu vi havas rilate al ĝi pliajn planojn?

Pavliha: Pri Esperanto la unuan fojon rakontis al mi d-ro *Jernej Sekolec*, sekretario de la Komisiono de Unuiĝintaj Nacioj pri Komerca Juro. Poste mi ricevis interesajn informojn de juristo kaj tradukisto *Tomaž Longyka* kaj ankaŭ de vi. Esperanton mi bedaŭrinde ankoraŭ ne regas, sed tio estas unu el miaj lingvaj prioritatoj en proksima estonteco.

(*Laŭ Monato 2007.03*)

IV. Íráskészség

1. feladat**Összefoglaló táblázat az értékelési szempontokról**

Értékelési szempontok	Maximális pontszám
A feladat teljesítése és a szöveg hosszúsága	4
Érthetőség; nyelvi megformálás	5
Íráskép	1
Összesen	10

Ha a dolgozat „*A feladat teljesítése és a szöveg hosszúsága*” szempont alapján 0 pontos, akkor az összpontszám is 0 pont.

Az értékelési szempontok kifejtése

- **A feladat teljesítése és a szöveg hosszúsága**

Ezen a szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó megvalósította-e a kommunikációs szándékot, azaz megfelelően dolgozta-e ki a témát; megfelelő hosszúságú szöveget hozott-e létre. Nem kell pontot levonni azért, ha a szöveg hosszabb 150 szónál.

- **Érthetőség; nyelvi megformálás**

Ezen a szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó által létrehozott szöveg érthető-e az olvasó számára, az esetlegesen előforduló nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibák a megértést nem akadályozzák-e.

- **Íráskép**

Ezen a szemponton belül azt értékeljük, hogy milyen a szöveg írásképe, mennyire olvasható; a törlések és javítások mennyiben zavarják a szöveg áttekinthetőségét.

Értékelési skála az 1. feladathoz***A feladat teljesítése és a szöveg hosszúsága***

4 pont	3–2 pont	1 pont	0 pont
A vizsgázó tökéletesen megvalósította a kommunikációs célt; megfelelően dolgozta ki a feladat minden részletét, és elérte a minimális szövegmennyiséget (120 szó).	A vizsgázó nagyrészt megvalósította a kommunikációs célt; egy-két részlettől eltekintve általában megfelelően dolgozta ki a feladatot, és legalább 120 szó hosszúságú szöveget hozott létre.	A vizsgázó részben megvalósította a kommunikációs célt; félreértette, illetve nem megfelelően dolgozta ki a feladat bizonyos részeit, a létrehozott szöveg 120 szónál rövidebb.	A vizsgázó nem valósította meg a kommunikációs célt; félreértette, illetve nem megfelelően dolgozta ki a feladatot, a szöveg 60 szónál rövidebb.

Érthetőség; nyelvi megformálás

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A szöveg, egy-két kisebb pontatlanság ellenére, az olvasó számára tökéletesen érthető és követhető.	A szöveg a nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibák ellenére az olvasó számára nagyjából érthető és követhető.	A szöveg a nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibák következtében nehezen érthető és követhető, illetve félreérthető.	A szöveg a nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibák miatt nem érthető és nem követhető.

Íráskép

1 pont	0 pont
Olvasható kézírás, áttekinthető törlések és javítások.	Olvashatatlan kézírás.

2. feladat**Összefoglaló táblázat az értékelési szempontokról**

Értékelési szempontok	Maximális pontszám
A feladat teljesítése, a megadott szempontok követése	5
Hangnem, az olvasóban keltett benyomás	2
Szövegalkotás	4
Szókincs, kifejezésmód	4
Nyelvhelyesség, helyesírás	4
Íráskép	1
Összesen	20

Ha a dolgozat „*A feladat teljesítése, a megadott szempontok követése*” szempont alapján 0 pontos, akkor az összpontszám is 0 pont.

Az értékelési szempontok kifejtése

- **A feladat teljesítése, a megadott szempontok követése**

Ezen a szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó hogyan valósította meg a kommunikációs célt; hány irányító szempontra tért ki, és milyen mélységben tárgyalta azokat. Nem kell levonni pontot, ha a szöveg hosszabb 250 szónál.

- **Hangnem, az olvasóban keltett benyomás**

Ezen a szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó által létrehozott szöveg hangneme és stílusa megfelel-e a közlési szándéknak, valamint az írásmű szerzője és olvasója közötti viszonyoknak; az olvasóban a szerző szándékának megfelelő benyomást kelti-e.

- **Szövegalkotás**

Ezen a szemponton belül azt értékeljük, hogy logikus-e az irányító szempontok elrendezése és a szöveg gondolatmenete, megfelelő-e a gondolati tagolás, azaz van-e bevezetés és befejezés; a vizsgázó hogyan alkalmazza a szövegösszefüggés tartalmi és nyelvi elemeit (előre- és visszautalás eszközei, névmások, kötőszók stb.).

- **Szókincs, kifejezés mód**

Ezen a szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó által használt szókincs megfelel-e a témának, a szituációnak és a közlési szándéknak; a szóhasználat a emelt szintnek megfelelő változatosságot mutat-e.

- **Nyelvhelyesség, helyesírás**

Ezen a szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó által létrehozott szöveg megfelel-e a mondattan, az alaktan és a helyesírás normáinak; az esetlegesen előforduló nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibák mennyiben akadályozzák az olvasót abban, hogy a szöveget teljes egészében megértse.

- **Íráskép**

Ezen a szemponton belül azt értékeljük, hogy milyen a szöveg írásképe, mennyire olvasható; a törlések és javítások mennyiben zavarják a szöveg áttekinthetőségét.

Értékelési skála a 2. feladathoz

A feladat teljesítése, a megadott szempontok követése

5 pont	4-3 pont	2-1 pont	0 pont
A vizsgázó tökéletesen megvalósította a kommunikációs célokat. Az irányító szempontokat megfelelően kidolgozta. A szöveg megadott hosszúságú (15% eltérés lehetséges).	A vizsgázó többnyire megvalósította a kommunikációs célokat. Az irányító szempontok közül egyet vagy kettőt megfelelően dolgozott ki, a többbit csak részben, illetve egy irányító szempontot megfelelően, az összes többbit csak részben.	A vizsgázó részben valósította meg a kommunikációs célokat. Az irányító szempontok közül egyet megfelelően dolgozott ki, ezen kívül még egyet részben, a többbit egyáltalán nem, illetve valamennyi irányító szempontot csak részben.	A vizsgázó nem valósította meg a kommunikációs célokat. Az irányító szempontok közül egyet sem dolgozott ki megfelelően, csak néhányat részben, és van olyan is, amelyet egyáltalán nem.

Hangnem, az olvasóban keltett benyomás

2 pont	1 pont	0 pont
A szöveg a szövegfajtának és a szerző és az olvasó közötti kapcsolatnak megfelelő hangnemben íródott, az olvasóban a szerző szándékának megfelelő benyomást kelt.	A szöveg hangneme következtetlenséget mutat, az olvasóban nem mindig a szerző szándékának megfelelő benyomást kelt.	A szöveg hangneme nem megfelelő, az olvasóban nem a szerző szándékának megfelelő benyomást kelt.

Szövegalkotás

4 pont	3–2 pont	1 pont	0 pont
A szöveg felépítése, az irányító szempontok elrendezése logikus. A gondolati tagolás megfelelő, különül a bevezetés és a befejezés. A szöveg a gondolati tagolást követő bekezdésekből áll. A mondatok szervesen kapcsolódnak egymáshoz.	A szöveg felépítése, az irányító szempontok elrendezése többnyire logikus. A vizsgázó törekszik a gondolati tagolásra, - különíti legalább a bevezetést vagy a befejezést (2 pont), - bekezdéseket alkalmaz (3 pont). A mondatok általában szervesen kapcsolódnak egymáshoz.	A mondanivaló nem mindenütt logikus elrendezésű. A vizsgázó nem törekszik a gondolati tagolásra, hiányzik a bevezetés és a befejezés. A mondatok több helyen nem kapcsolódnak egymáshoz.	A szöveg tagolatlan és áttekinthetetlen, összefüggéstelen mondatokból áll. A szöveg annyira rövid, hogy szöveggént nem értékelhető.

Szókincs, kifejezésmód

4 pont	3–2 pont	1 pont	0 pont
A szöveget a témának és a közlési szándéknak megfelelő, változatos, viszonylag bő szókincs jellemzi.	A szöveget a témának és a közlési szándéknak megfelelő szókincs jellemzi. A szókincs korlátai miatt előfordul ismétlés. Néhol nem megfelelő a szóhasználat, ez azonban nem vagy csak kis mértékben nehezíti a megértést.	A szöveget kevésbé változatos, helyenként egyszerű, de még a téma és a közlési szándék szempontjából elfogadható szókincs jellemzi. Sok a szóismétlés. Többször nem megfelelő a szóhasználat, ami néhány helyen jelentősen megnehezíti a mondanivaló megértését.	A szövegben felhasznált szókincs nagyon egyszerű, nem a témának és a közlési szándéknak megfelelő. A nem megfelelő szóhasználat több helyen jelentősen megnehezíti a szöveg megértését.

Nyelvhelyesség, helyesírás

4 pont	3–2 pont	1 pont	0 pont
A szöveg kevés nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibát tartalmaz, amelyek azonban nem befolyásolják a megértést.	A szöveg több nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibát tartalmaz, amelyek azonban a megértést nem befolyásolják, vagy csak néhány nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibát tartalmaz, amelyek azonban nehezítik a megértést.	A szövegben sok olyan nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hiba van, amelyek a megértést jelentősen megnehezítik, valamint sok, a megértést nem befolyásoló nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hiba is előfordul benne.	A szöveg a nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibák miatt több helyen nem érthető.

Íráskép

1 pont	0 pont
Olvasható kézírás, áttekinthető törlések és javítások.	Olvashatatlan kézírás.